

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată
de Bogdan-Alexandru Stănescu.

David Grossman, *Nofal mihuț lezman*

Copyright © David Grossman, 2011

All rights reserved

© 2013 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Foto copertă: © by Orin Zebest

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

GROSSMAN, DAVID

Căderea din timp/David Grossman; trad. din lb. ebraică
de Gheorghe Miletineanu. – Iași: Polirom, 2013

ISBN print: 978-973-46-3339-5

ISBN eBook: 978-973-46-3418-7

ISBN PDF: 978-973-46-3419-4

I. Miletineanu, Gheorghe (trad.)

821.411.16-31=135.1

Printed in ROMANIA

David Grossman

Căderea din timp

– o poveste pe mai multe voci –

Traducere din limba ebraică
de Gheorghe Miletineanu

POLIROM
2013

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÂMPLĂ ÎN ORAȘ: Cu o mișcare aprigă, ea își astupă gura cu amîndouă mîinile. Deasupra lor, ochii ei mari și negri se umplu de groază. Părerea mea, dacă vrei să știi, Înălțimea Ta, e că biata femeie nu înțelege o iotă din vorbele care-i ies pe gură! Că tot veni vorba, mi se pare și că ea crede într-adevăr că dac-o să vin și-o s-o ating numai, închipuirea asta deșartă o să se șteargă de pe ea, dar eu n-am mai atins un om de aproape treisprezece ani. Acum trebuie să mă grăbesc, Înălțimea Ta: e aproape miezul nopții și risc să ratez întîlnirea cu nevastă-mea.

NEVASTA CELUI CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÂMPLĂ ÎN ORAȘ:

Era în mine un ce mititel, străveziu
și strălucitor, o fărîmă
de aur scînteietoare. Știam: ea
sînt eu, suflarea mea de viață
și inimioara mea cea dulce, rostul
existenței mele. S-a născut
odată cu mine, mă gîndeam, și
o să și moară odată cu mine –
și nu știam că-i cu puțință ca eu
să mai trăiesc încă
după ea, c-o să fiu
un surghiun, un om
ca o fîntînă care-a secat, un om în care nu te
poți încrede.

Și c-o să fiu o mincinoasă –
una care, lesne,
fără să clipească,
are îndrăzneala să spună:
Eu.

FEMEIA CARE A RĂMAS ACASĂ:

Mi-am mușcat
carnea cu dinții. Nu
m-am dus. M-am topit
ca o lumânare. Numai
el a rămas în mine
treaz:
acum el
vede, acum el
își amintește. Acum el traversează
un iad. Acum el tace
împreună cu fiul lui. Sau
rîde. Sau gustă
o fărîmă de fericire
împreună cu el...

Nu respira, nu
gîndi,
ce vede el,
ce-și amintește el,
ce-i tulbură
inima. Cum s-a golit
pe dinăuntru. Un ochi stins

în mine s-a aprins,
un ochi de vietate
a cărui jumătate
e de-acum în clonțul păsării de pradă. Ce
vede el
acolo, am întrebat, am urlat, m-am dat
cu capul de pereți. Și cât de departe s-a lăsat târît
de-acum. Și de câte s-a despuiat, și cât de mult
s-a îndepărtat
către întuneric...

BĂRBATUL CARE MERGE:

Eu s-ar zice că pot
înțelege doar lucruri
care se află înăuntrul timpului. Oameni,
de pildă, sau gânduri, sau păreri de rău,
sau bucurii, sau cai, sau câini,
cuvinte, dragoste. Lucruri
care îmbătrînesc, care se-nnoiesc,
care se schimbă. Chiar și dorul meu de tine
e-ntemnițat înăuntrul timpului. Doliul
se-nvechește, îmbătrînește
cu anii, și sînt zile în care el e nou-nouț,
proaspăt.
Așa și mînia față de tot ce ți-a fost răpit. Dar tu
de-acuma nu.
Tu însuți de-acuma nu. Tu ești
în afara timpului. Cum să-ți explic?
Că doar și explicația

e îndesată înăuntrul timpului. Un om dintr-o țară
îndepărtată mi-a povestit cândva
că pe limba lui
despre cineva care a murit în război se spune
„A căzut“.

Așa și tu: ai căzut
în afara timpului, timpul
în care sălășluiesc eu
trece
prin fața ta: cineva
stă singur
pe peron,
într-o noapte
a cărei negreală s-a scurs
toată
dinăuntrul ei.
Eu te văd,
dar nu te-ating.
Nu te simt
cu antenele timpului
meu.

CENTAURUL: Uite, bunăoară, tu, cel care notează
tot ce se întâmplă în oraș – sau cum vei fi vrînd
să-ți spui tu însuși. E o plăcere să te privească
omul, pe cinstea mea! Pălăria asta, dom-nu-le! Și
cravata, și servieta? Și mustăcioara?... Buze numai
bune de pupat! Păcat numai că ești așa de neîn-
grijit și de jegos, ca un cerșetor, zău așa, și mai

și, scuză-mă, puți ca o grămadă proaspătă de baligă, dar în afară de asta...

Ajunge, nu te mai burzului! Ce prostii vorbești? Insulte aduse unui funcționar public? Pfff! Nițel umor, scîrța-scîrța, cît să rîdem împreună! Și, în general, să știi că la mine totul se trage din gelozie. Da, notează, cu litere cît se poate de mari: **centaurul îl invidiază pe slujbaș!**

Păi, nu? Spune și tu: nu e un noroc formidabil că tu, în cadrul muncii tale și, fără nici o îndoială, și pentru o leafă frumușică, poți să tragi cu ochiul cît poțestești înăuntrul infernului altora, fără să bagi acolo nici măcar vârful degetului tău cel mic, cel atît de alb? Gîndește-te! Spune-mi, ce-i mai excitant decît infernul altora? Și, în general, o să fii de acord cu mine că o durere la mîna a doua e preferabilă unei dureri la prima mîna? Că pentru cine o încearcă e mai sănătoasă și chiar mai „artistică“, în sensul sublim – adică jugănit – al cuvîntului? Uite, să te luăm, de pildă, pe tine: de-acum e cel puțin o săptămînă de cînd treci pe-aici așa, ca din întîmplare, treci prin fața ferestrei mele de trei-patru ori pe zi – ieri de cinci ori, dar cine stă să numere? –, te grăbești la treburile tale, ești preocupat de gîndurile tale, și deodată... hopa! Ia hai să frînăm brusc, cu scîrțit de cauciucuri! Hai să-l luăm prin surprindere, hai să tragem cu ochiul! Ce avem noi aici? Un centaur! Și încă unul care și-a pierdut un copil! Doi pe-un singur bilet!

Afișăm cât ai clipi o expresie de mîhnire adîncă și blîndă și de sincere condoleanțe, muiem cât ai clipi penița argintie a condeiului nostru în cerneală neagră și, trei-patru, întrebăm despre fiu, întrebăm despre fiu, întrebăm despre fiu! Și dacă cel interogat nu dă un răspuns satisfăcător, noi nu renunțăm, nu renunțăm, revenim și peste-o oră, și peste două, și mâine-dimineață la fel, și-ntrebăm despre fiu iar și iar, și nu ne lăsăm, chiar dacă anchetatul o să strîngă din dinți și-o să-și muște buzele pînă la sînge, și povestește-mi, te rog, cum era cînd era prunc și ce-i plăcea să mînce și ce construia din Lego și ce cîntec de leagăn îi cîntai... Ascultă, păduche de cerneală, la fiscal Inchiziției nu erai schingiuit în halul ăsta! Și atunci, deodată, pșșș!, orologiul orașului bate ora, ding-dong, bună-ziuă-bunăziua, multe mulțumiri, mi-a făcut plăcere, stiloul se-ntoarce în tocul lui de piele, carnetelul în buzunar și scîrța-scîrța e deja în drum spre casă, deschide o paranteză, ce-i pasă lui că eu sîngerez aicea, sfîșiat, sfîrtecat bucăți-bucățele, închide paranteza, funcționărașul fluieră un cîntec vesel și cugetă la pulpa de miel care-l așteaptă în cuptor și, desigur, și la pulpele unei doamne sau ale alteia... Ce? A? Te-am prins de cum le zice sau nu te-am prins?

CEL CARE NOTEAZĂ TOT CE SE ÎNTÎMPLĂ ÎN ORAȘ: Pîn-aici, Înălțimea Ta! Sînt sătul pînă-n